

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarša v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljate je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 8 K
pol leta 4 „
četrt leta 2 „
posamezne številke po 10 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 6 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
„ „ „ dvakrat . . . 12 „
„ „ „ trikrat . . . 10 „
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarša v Ljubljani, Gradišče št. 2.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Iz Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev.

Slovenskemu in istrsko-hrvaškemu učiteljstvu.

Po sklepu upravnega odbora Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev v seji dne 7. aprila se bo vršila letošnja

XXI. glavna skupščina dne 15., 16. in 17. avgusta 1909 v Mariboru.

Na glavnem zborovanju se proslavi štiri-desetletnica državnega šolskega zakona.

Cenjene gg. predsednike Zavezenih društev prosimo vljudno, da uvrste v vzporednega prihodnjih zborovanj volitev delegatov v zmyslu § 7. lit. e) Zavezinih pravil. Na vsakih 10 članov se izvoli en delegat, nepolne desetine se vzamejo za polne. Delegati naj se prijavijo vsaj do 1. avgusta 1909. **Izvolite delegate, ki se bodo glavne skupščine tudi res udeležili, da bo vsako društvo častno zastopano.** Volitev delegatov smatramo za jako važno zadevo v naši organizaciji. Kdor že ve naprej, da ne pojde v Maribor, naj se ne pusti voliti. Vsak izvoljeni in prijavljeni delegat dobi od vodstva Zaveze legitimacijo.

Društvene izkaze dobe gg. predsedniki kmalu v roke. Izvolite jih izpolniti in prav zanesljivo vrniti do 1. avgusta t. l., da bo mogel Zavezini tajnik izdelati svoje poročilo.

Gg. blagajnike Zavezinih društev pa prosimo, da pošljejo blagajniku letni donesek do konca maja t. l.

Po soglasnem sklepu lanske delegacije v Gorici se je določil znesek za upravno leto 1908/09. od vsakega pravega člana 1 K, od vsakega podpornega pa 50 h.

Pozivljamo že zdaj vse narodno napredno učiteljstvo, naj se udeleži letošnje glavne skupščine v najmnogobrojnejšem številu.

Narodno napredno učiteljstvo pokaži posebno letos, da je solidarno v svojem stremljenju, da se ne umakne niti za ped s strogo začrtane poti, ki vodi do zaželjenega cilja. Pokažimo, da se ne strašimo silnih persekucij na naše vrste! Pokažimo, da nas ne oplasi beg neznačajnih koristolovcev v naročje reakcionarnih in nazadnjaških strank, ki hrepene po oni minuli predpotopni dobi, ko je bil učitelj mežnar in ponižen farovski sluga. Zato vsi na krov za napredek in čvrst razvoj narodnega šolstva in za svobodo našega stanu. Vsak zaveden učitelj in zavedna učiteljica naj pohiti v Maribor tiste dni!

Vodstvo „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“.

Tajnik:
Drag. Česnik.

Predsednik:
L. Jelenc.

Učiteljsko vprašanje na Goriškem.

Učiteljsko vprašanje na Goriškem je postalo zopet aktualno, in sicer od Velike noči, odkar se je pojavil razkol med laškimi učitelji in učiteljicami.

Na zboru v Gradiški so namreč učitelji zahtevali, da se službena doba zniža na 35 let; šele potem, ko se to doseže, bo možno govoriti o zahtevi učiteljic, za enako plačo z učitelji. Ker učitelji niso uvaževali tega postulatata učiteljic, je med njimi nastal nepremostljiv razpor. Učiteljice so se popolnoma ločile od učiteljev.

Goriško učiteljstvo pa ne zahteva od deželnega zbora samo znižanja službovanja na 35 let, marveč, da se v pokojnino prišteva tudi stanarina in za slučaj, da bi kak učitelj postal pred 35 službenim letom nesposoben za daljno službovanje, da se mu odmerja pokojnina po službenih letih, vstevši stanarino.

Te tri zahteve je predložilo deželno učiteljsko društvo prejšnjemu deželnemu zboru. Ta je pa sklenil, da odstopi prošnjo svojemu nasledniku v rešitev. Kakor je znano, pa novi deželni zbor zaradi obstrukcije laških liberalcev in slovenskih klerikalcev do sedaj še ni mogel zborovati, zaradi česar se učiteljska stvar v deželi čim bolj poostruje na vse strani.

Da je zahteva učiteljic po enaki plači z moškimi kolegi opravičena, je jasno že iz šolskega zakona z dne 14. maja 1869, ki ne pozna razločka med moškimi in ženskimi osebami, marveč imenuje oboje le učitelje. Tudi razne razsodbe upravnega sodišča potrjujejo, da se mora pod izrazom „učitelj“ umevati tudi učiteljice, ker imajo oboji enake izpite, enake dolžnosti in enako odgovornost.

Vlada je državnim učiteljicam že davno pripoznala službeno in plačilno enakopravnost z učitelji, tako so tudi že mnoge druge dežele izpremenile svoje šolske zakone v tem smislu, le na Goriškem vladajo še zastareli predsodki.*

Službeno dobo 35 let so sicer že uvedli v Trstu na mestnih ljudskih šolah in v Istri, v drugih deželah se je pa ogibljejo z izgovorom, da učitelji nastopajo službo navadno že pred 20. letom, torej ne gre, da bi se jih vpokojilo v starosti od 55 let, ko so še popolnoma zmožni za službovanje in bi se tako le deželne finance obremenjevale po nepotrebnem. Kvečjemu naj bi se izpremenil deželni šolski zakon tako, da ima vsak učitelj, čim dovrši 60 leto, pravico do popolne pokojnine tudi tedaj, ako je služil le 35 let, kar se je v nekaterih deželah že uvedlo.

Sicer pa pokaže bobočnost, kako se razvije na Goriškem učiteljsko vprašanje. „Gorica“ piše vedno jako odurno. Sicer pa dr. Gregorčič ni več vsegamogočen.

Štajerskemu učiteljstvu.

Tovariši, Vaša sveta dolžnost je, da zastavite vse sile, da zmaga tov. Brinar. Agitirajte od volilca do volilca, od hiše do hiše ter skrbite, da bo vsak volivec splošne skupine Slov. Gradec-Celje-Brezice zapisal na volilni listek: Fran Brinar, nadučitelj v Gotovljah in da se bo 7. maja zanesljivo udeležil volitve. Soc. odsek „Zveze“.

*) Tudi na Kranjskem!

Uredn.

Glas iz mlajših učiteljskih krogov na Goriškem.

Malokdaj čitamo kaj iz peresa mlajšega učiteljstva. Tudi na zborovanjih se le redkokdaj kateri oglasi. Kaj je temu vzrok? Ali je mogoče mlajše učiteljstvo nezmožno ali pa je tako brezbržno!?

Namen teh vrstic je pojasniti njih položaj. Naj se mi pa oprostijo, če zadene katerega kaka strelica! Vem, da bom govoril marsikaterim, posebno mlajšim kolegom iz globočine srca in da mi bodo za to natihoma hvaležni. Videl in opazoval sem jih večkrat o prilikah, ko smo bili zbrani, kako so se potiskali v svoj kotec ter pazljivo poslušali govornike. Slišali so tudi vzklík: „Mlajši učitelji, zganite se, delajte z nami!“ In pri tem vzklíku so se marsikateremu učitelju zabliskale oči in usta so se mu že nehote odpirala, da bi povedal kar misli. Ali nekaj ga je stiskalo k tlom, tako da ni mogel dati duška svojemu srcu. Imel je morda najlepše in najplemenitejše načrte, a molčal je rajši, ker je vedel, da se na ta način ognje morebitnim zameram. Nekateri so že taki, da sami radi udrihajo, a dotakniti se ne puste. Kaj večkrat tiči v taki molčeči duši, niti ne mislite! Mogoče najzvišenejša misel!

Zvonček ga prebudi iz teh lepih sanj, ter predsednik naznani, da se je zborovanje končalo!

Vzdigne se zopet mirno s svojega sedeža ter zapusti dvorano z upom, da se drugič ojunāči. Drugič pa navadno tudi tako. Zaradi tega bi se lahko mislilo, da je zadnji naraščaj mogoče tako malovreden. Ne, ni tako! Zakaj pa ni odložil svojega kamena?

Oprostite, da moram povedati resnico! Temu so krivi večkrat predpostavljene kolegi s svojim breztaktnim postopanjem. Kakšna krivica se lahko godi prizadetemu kolegu!

Drugače pa vsa čast nekaterim starejšim kolegom za njih marljivost in požrtvovalnost. Bog varuj, ako bi jih ne imeli! Sem spadata tudi naša dva učiteljska zastopnika. Bog jima daj zdravje!

Naj se opuste pa nekatere nelepe napake, ki ne morejo imeti privlačne sile. To so osebnosti. Tako se zgodi, da se marsikaterega starejšega učitelja prezira samo zato, da bi se ne vzpel mogoče on na višji stolec, mlajšega pa zato, ker noče biti kričāč. Grdo je ono prilizovanje, posebno pred kakšnimi volitvami. Časih se zgodi, da sedi pri eni mizi pet kolegov, od katerih vsak misli, da dobi glasove onih štirih zraven sedečih. In medsebojno stiskanje rok to izpričuje.

Verujte mi: vrednost moža se sama pokaže. Ni treba nikakega prilizovanja. Posebno proti mlajšim kolegom ne. Imel sem priliko videti mlajšega tovariša v družbi starejših. Dokler je bil pri mizi med njimi, so prihajale k ušesom samo ljubeznive besede. Ko se je pa oddaljil, je udarilo po njem. To e zahrbtno.

Zgodi se navadno, da ravno čez onega zabavljajo, ki jih duševno prekaša. Ne bodimo si medsebojno v laseh!

Eden je mogoče muzikaličen, drugl je obdarovan z lepim glasom, tretji je dober risar, četrti se zna v družbi bolje kretati; zato jim

pa ne bodimo nevoščljivi! Imejmo jih tem rajši v svoji sredi! Sicer je že res, da nervoznost sedanjega časa k temu pripomore.

Preidimo na privatno življenje učiteljstva. Tudi v to se učiteljstvo medsebojno preveč meša, posebno v ono mlajšega učiteljstva. Ali se more to mogoče prištevati svobodi? Ali je to mogoče v izpodbujajo mlademu učitelju, ki ima že tako sam na vseh straneh ukazovalcev čez glavo zadosti. Ni ga stanu, ki bi bil tako odvisen. Če je že tako, ne bodimo si še med seboj taki. Prav je podpirati moralno življenje! In kaj si moremo misliti lepšega o učitelju, kakor da moralno živi. Kdo pa živi bolj moralno nego učiteljstvo? Ne zamerimo mu pa vsake malenkosti. Vsi smo vendar iz mesa in kosti. Naj se ne gleda pri nas vse s povečalnim steklom, česar se drugod noče niti videti!

Naj se ne gleda samo, kako bi se nas uničilo. Velikokrat se zgodi, da se s takim ravnanjem doseže nasprotno uspehe. Vsak izmed nas ima tudi glavo in srce. Blagohoten opomin in nekoliko ljubezni do bližnjega izda več nego pa ironično zbadanje.

Kaj pa v šoli! S kakšnim veseljem naj dela potem učitelj tam, ako mu izkuša n. pr. voditelj vsak čas ogreniti njegovo stališče. Kako naj se svojega voditelja spoštuje, ako se vidi, da pri vsakem občevanju z njim in pri vsaki konferenci nič drugega kakor posega v njegovo privatno življenje! Pustite vsakemu, kamor mu srce želi, ne pa človeka begati z različnimi zvijačami, samo zato, da bi se mogoče doseglo kaj sebičnega. To je nizkotno! Oblastnije naj bi takega početja ne dopuščale, posebno pa, če je učitelj drugače v šoli delaven in sposoben. Saj le šola je naša prva skrb. Kakor se vidi, je pa nekaterim prvo kaj drugega. Torej proč s takim početjem! In, gospodje nadzorniki naj tega ne podpirajo.

Zgodi se tudi, da se hočejo vse vrline kakšnega kolege vreči in mlati se po njem z veliko slastjo. In takemu počenjanju naj bi se dotičnik še klanjal in lizal pete. To je proti moškemu ponosu.

Spoštujmo sicer starost, ali ravnotako naj ima starost ozir do nas.

Ne misli, da obstoja vse le v strahovanju.

Če vidimo v voditelju dobrega učitelja z vidnimi uspehi, ki lepo in nepristransko ravna s podrejenim mu učiteljstvom in ne išče zahrbtnih namenov, ga bomo gotovo spoštovali in čislali. Kako pa, ako je nasprotno resnica!

Z dobrohotnostjo in ljubeznijo se doseže veliko več. Ne prezirajte tudi preveč učiteljstva, ki ni v naših društvih. Saj marsikateri ni po svoji krivici zašel kam drugam. Izkušajte jih pa s taktičnim postopanjem dovesti v svoj tabor. Povsod naj veljajo za vsakega enake pravice. Če bi videli n. pr. zdravega učitelja z dopustom, drugega pa s potrto dušo in telesom metati čez prag, bi to utegnulo imeti čudne posledice.

Da marsikateri ne more biti tak kakor bi sam hotel, so večkrat krive merodajne razmere. Saj veste, da če butate z glavo v trdo steno, je ne boste prevrnili.

Le mirno (pa previdno postopanje kaj izda. Kakšni uspehi so pri prvih, se lahko prepričamo pri zgledih. Marsikaj se ne da

kar tako čez noč preurediti. Kdor je za politiko, naj politizira, saj to mu je v nekako veselje in zabavo. Ne pa zahtevati to od vsakega, ker vsi niso že po naravi za to. Zaradi tega ga ni treba prezirati. Dosti je, če ima pravo srce in glavo na mestu. Večkrat pa tudi molk in en pogled nekaj izda.

Časi so resni, zato sezimo tem trdneje v roke, bodisi star ali mlad, ter bodimo ena čreda in en pastir! Pustimo pa druge privatne namene vsakterega!

Le na ta način zamoremo tudi v šoli imeti prave uspehe in mlajše učiteljstvo bo gotovo tem rajše seglo v podporo starejšim svojim kolegom in spoštovali bodo njih nadrejene oblastnije.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodono naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani. registrirana zadruga s omejenim jamstvom.

Promet do konca aprila: **K 72.709.20.**

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt-nih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2 2.—1/2 3. popoldne in vsako soboto od 6.—7. večer.

Država in izobrazba njenega ljudskošolskega učiteljstva.

(Dalje.)

Hirnov načrt, ki je uvedel orglanje kot obvezen predmet na avstrijska učiteljska, se mnogim dozdeva dobro došlo sredstvo, ki naj učiteljstvu pridobi ugled med preprostim ljudstvom. Zakaj oni značilni tip, ki je svoje dni igral v našem narodu dokajšno vlogo pri raznih prilikah in ki je znan pod imenom šomastra, noče premmogim konservativnim ljudem iti iz spomina in ti ljudje si ne morejo predstavljati modernega učitelja, ki bi posvečal vse svoje moči lastni izobrazbi in posrednje po tej izobrazbi tudi izobrazbi svojega naroda.

Učitelj in organist, to sta dva nerazdružljiva pojma.

Dokler ni bilo avstrijsko slovansko učiteljstvo združeno v lastni zvezi, tedaj so se izrekale posamezne narodnostne zveze učiteljskega društva za reorganizacijo učiteljske izobrazbe. Leta 1906. se je izrekla češka učiteljska zveza v Brnu za tako reorganizacijo, ki temelji, na tem, da odgovarjaj izobrazba učiteljske izobrazbi srednjih šol, dostop na višje šole — dvoletni pedagogiji. Ta zahteva se skoraj dosledno krije z zahtevo nemškega učiteljstva ter učiteljstva pripravnic.

Ako si ogledamo zahteve nemškega učiteljstva, ki jih je sklenilo na skupščini dne 2. nov. 1905, vidimo, da nemški tovariši hrepene po razširjenju sedanjih štiriletnih učiteljskih na pet let — in tako zahtevo so stavili učitelji učiteljskih na svojem II. shodu l. 1906., zakaj s tem upajo doseči najhitreje vsaj nekaj za večjo izobrazbo učiteljstva brez posebnih stroškov, prevelikega in prehitrega preobrata.

Češko učiteljstvo pa zahteva, da se prilagode sedanja učiteljska srednjim šolam, ki naj nudijo tudi učiteljem višjo izobrazbo — a kot dopolnilo učiteljskih naj se osnujejo takozvane pedagoške akademije — to so vseučilišča za učiteljske in učiteljske.

Bistveni razloček zahtev češkega učiteljstva je ta-le: šestletna učiteljska — 4 leta obče izobrazbe in 2 leti strokovne in 2 letni obisk pedagoške akademije. Tak načrt je obsegal že Hasnerjevi učni načrt za učiteljska, toda ker je bil nekoliko prezamotan, je zaostal med akti, in pokopan je bil po znani šolski noveli.

Upoštevati moramo, da se prvotni Hasnerjev načrt ni mogel uresničiti zaradi tega, ker je bilo pomanjkanje sposobnega učiteljstva jako občutno, a zahteva po novih šolah vedno glasnejša. Merodajni faktorji so si tedaj pomagali s tem, da so nastavljali takozvane pomožne učitelje z jako čudno naobrazbo, kar se še danes dogaja, posebno na Kranjskem, kjer je 55*) nekvalifikovanih učnih oseb. — Šolska novela z dne 1. avgusta 1871 je pa reducirala c. kr. učiteljska na 3 letnike, da se čimprej dobi dovoljno število učnih oseb. Princip te novele je, dobiti zadostno število učnih oseb,

torej se ozira le na kvantiteto, ne pa tudi na kvaliteto.

S to novelo je bil deloma pokopan državni šolski zakon iz leta 1869, vendar je pa v veljavi bil še vedno § 42. tega zakona, ki veli, da si učiteljstvo lahko izpopolni svoje znanje na posebnih, v to svrhu šele ustanovljenih zavodih — takozvanih pedagogijah.

Ker ta paragraf ne poudarja izrečno, da so namenjeni ti pedagogiji mogoče le za del učiteljstva, recimo za meščansko učiteljstvo, smo mnenja, da je prvotni Hasnerjevi šolski zakon iz l. 1869. imel tiste zahteve glede izpopolnitve učiteljske izobrazbe, kakor zahteva češkega učiteljstva, to je: ljudskošolskemu učiteljstvu se dovoli vstop na vseučilišče.

Ravnatoko se zлага zahteva češkega učiteljstva po popolni izobrazbi ljudskošolskega učiteljstva glede časa. Zakaj § 53. drž. šol. zak. izrečno poudarja, da se mora učitelj po preteku 5 let, odkar je nastopil praktično pot zglasiti k usposobljenemu izpitu, zakaj drugače se ga mora odpustiti iz službe, oziroma mu odvzeti zrelostno izpričevalo. Enaka morda čaka onega, ki se mu ne dovoli delati drugič izpita.

Ta paragraf govori tedaj dovolj jasno, da smatra državni zakon, da izobrazba, ki jo učitelj dobi v štirih letih na c. kr. učiteljskih, nikakor ne zadostuje bodočemu učitelju, temveč da jo je treba izpopolnjevati do usposobljenostnega izpita, ki se mora napraviti šele po preteku dveh let. In ti dve leti je treba vestno uporabiti v nadaljno izobrazbo, zakaj drugače izgubi veljavo še prej pridobljeno zrelostno izpričevalo. — Ako torej zahteva češko učiteljstvo, da se učiteljstvo izobrazuj po dokončanem c. kr. učiteljskem še dve leti na pedagogiji, ki naj nekako izpolnjuje le pravo realiziranje državnega šolskega zakona iz leta 1869., niso te zahteve tedaj nič utopističnega, oziroma radikalnega, temveč te zahteve ne zahtevajo nič novega. Zakaj te zahteve poudarjajo le to, kar je želel izpopolniti šolski zakon iz l. 1869., ako bi ne prišla ona šolska novela l. 1871.

Da se ta ideja gotovo prejalislej uresniči, v tem nas potrjuje v l. 1906. ustanovljena družba „Komensky“, ki združuje v sebi učiteljstvo vseh kategorij — od vseučiliškega do ljudskošolskega. In glavna naloga tega društva je, ponesti v najširše sloje naroda smisel za šolstvo in delovati k uresničenju vseh onih zahtev, ki jih goji napreden narod za svoje šolstvo. (Konec.)

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Učiteljsko društvo za radovljanski okraj je imelo svoj redni občni zbor na Jesenicah, in sicer dne 15. aprila. Udeležba je bila nenavadno mnogobrojna, zakaj udeležilo se je zborovanja 28 udov, prihiteli so udje iz najoddaljenejših krajev in z zadovoljstvom podarjamo vest, da se je prav na tem občnem zboru pokazala lepa disciplina in stanovska zavestnost, ki jasno priča, da se učiteljstvo radovljanskega okraja solidarno zлага z idejami, ki jih zastopa njegovo učiteljsko društvo. — Ker se je dosedanja društveni predsednik, starosta radovljanskega učiteljstva — tov. Andrej Grčar, odpovedal predsedništvu, in sicer kakor je tov. Jos. Ažman poudarjal v svojem nagovoru kot podpredsednik, iz zdravstvenih in starostnih ozirov, je predsedoval obč. zboru imenovani tovariši.

Iz tajnikovega poročila posnemljemo, da je društvo to leto zadostilo svoji nalogi. Društvo šteje 45 udov, med temi enega častnega, in sicer znanega domoljuba župnika Aljaža. — V pretečenem letu je umrl društvenik tovariš Francišek Avser na Boh. — Belj. Društvo mu je položilo na rakev venec, ob njegovi odprti gomili mu je govoril nagrobno tov. A. Grčar, a društveni pevski zbor mu je pel nagrobnoico.

Blagajnik tov. Jos. Korošec poroča o stanju društvenega imetja, in sicer je to še precej ugodno, zakaj dohodkov je bilo 173 K, a stroškov 83-69 K, čistega preostanka 89-31 kron, ki je plodono naložen v radovljanski mestni hranilnici. Pregledovalca tov. A. Jensko z Bleda in tovarišica M. Jegličeva z Dovjega sta našla račune v redu, na kar da obč. zbor absolutorij tov. blagajniku.

Na to je bilo zanimivo predavanje tov. Iv. Erbežnika z Bleda: „Kako odvadimo mladino trdosrčnosti“. Ker je tovariš predavatelj tako obljubil, da objavi svoje poročilo v kakem listu, opuščamo nadaljno poročanje.

Volitev, ki se je vršila z vzklikom, je podala sledeči rezultat: predsednik: Iv. Šega iz Radovljice, ostali odbor se je pa konstituiral sledeče: podpredsednik Jos. Ažman z Breznice, tajnik Fr. Jaklič iz Radovljice, blagajnik Jos. Korošec iz Mošenj, odbornika: Ernestina Oman z Begunj in Jos. Zirovnik z Gorij.

Izmed raznih nasvetov, ki so bili sprejeti soglasno in nekateri z navdušenjem, omenjamo le sledeče: Tov. Jos. Ažman predlaga, da se voli častnim društvenim članom dosedanjega predsednika tovariša Andreja Grčarja zaradi mnogih zaslug, ki si jih je pridobil za društvo v teku svojega 13letnega predsedništva. Predlog je bil z živahnim odobravanjem sprejet in odlikovanu se je to počestčenje naznanilo brzojavnim potom. — Dopis naše „Zaveze“ o temi „Sola in kmetiško vprašanje“ se odstopi odboru, ki ga bo v sporazumu s socialnim odsekom pretresel in v smislu dopisa rešil. Tov. V. Zavrl predlaga, da odbor preštudira znano zadevo Jereb in stori potrebne korake v onem smislu. — Mnogo odobravanja je želel predlog predsednika, da prične društvo prirejati učiteljske sestanke, ki so se v drugih društvih tako dobro obnesli, namreč „učiteljske krožke“, kjer se bo po možnosti tudi predavalo. Sledečji se prepusti odboru, da sestavi primerne predloge na oklic „Deželnega učit. društva“ zaradi presnove deželnega šolskega zakona.

S tem je bil dnevi red izrpan in predsednik se iskreno zahvali vsem navzočim, za mnogobrojno udeležbo, poudarjajoč, da je le v slogi moč.

Na mnogobrojno snidenje pri prvem „kružku“.

Štajersko.

Konjiško učiteljsko društvo zboruje v nedeljo, dne 2. maja t. l., o polenajstih dopoldne v slov. šoli v Konjicah po sledečem vzporedju:

1. Zapisnik.
2. Društvene zadeve.
3. Predavanje gospoda prof. J. Koprivnika: „Razvoj naše zemlje, nastanek in geološka sestava Pohorja“.
4. Izpremenitev društvenih pravil.
5. Vprašalna škrinjica.
6. Določitev zborovanja v juliju.

Zanesljive, polnoštevilne udeležbe pričakuje Rado Jurko, t. č. predsednik

Saleško učit. društvo je zborovalo dne 18. aprila v Velenju. Predsednik otvori zborovanje in pozdravi navzoče, posebno še novodošlo tovarišico gđ. Dolenčevo.

Dopisi:

Dopis „Zveze slov. štaj. učiteljev in učiteljic“, zadevajoč odgovor na nesramne napade slov. klerikalnih listov — nastop „Zveze“ se splošno odobrava.

Dopis „Zaveze“, v katerem se pozivljajo vsa učit. društva, da stavijo konkretne predloge, kako bi se uredil pouk o kmetijstvu za ljudske šole ter se sprejel v učne načrte. Da se društveniki natančneje seznanijo s tem vevaznim vprašanjem, se sklene poslati vsem šolskim vodstvom po en izvod poročila glavne skupščine „Zaveze“ v Gorici. Referentom se izvolijo tov. Brenc, Trobej, Armič.

Nato se predsednik v presrčnih besedah poslovi od tov. Nerata in tov. Bizjakove, ki zapustita tukajšnji okraj. Naglašava velike zasluge odhajajočega tovariša kot odbornika in pevovodjo ter se mu za njegov trud najtopleje zahvalja. Bil nam je vedno vrl tovariš in vesel družabnik, tako da ga bomo težko pogrešali. Namestnikom se izvoli tov. Krajncič.

Sklene se uesti Lavterjevo računico ter povprašati sosedna učit. društva, če bi ne bilo umestno, prirediti skupno zborovanje, na katero bi povabili g. prof. Lavterja in ga naprosili, da nas natančneje seznanj s svojo metodo. Mnogo je namreč med nami tovarišev in tovarišic, ki niso imeli prilike seznaniti se z njegovo metodo na učiteljskem.

Predsenik tov. Koropec kot zastopnik učiteljstva pri okr. šol. svetu opozarja na nekatere nedostatke pri dopisovanju z okr. šol. svetom. Med drugim poudarja, naj gledajo učitelji-voditelji pri računih kr. šol. sveta nato, da se zneski, ki so v proračunu namenjeni šol. knjižnici, tudi v resnici uporabijo v ta namen. Pri zamudnih mesečnih izkazih se sklene rabiti še nadalje tiskovine, ki smo jih imeli do sedaj.

Šmarsko-rogaško učit. društvo objavlja šest izkaz prispevkov za spominsko ploščo Strmšku.

„Zaveza avstr. jugoslov. učit. društev“ 50 K; obresti od naloženega denarja 4-47 K.

Pri zadnjem zborovanju šmarsko-rogaškega učit. društva dne 19. marca t. l. se je račun odobril.

Dohodki 529.73 K

Stroški 461.02 „

Ostanek 68.71 K

se je glasom sklepa naložil v šmarski posojilnici (knjižnica št. 2903) pod imenom „Strmškova spominska plošča“ in bo pripravljen za dotrebna popravila.

Učiteljsko društvo za celjski okraj se udeležil, kakor se je sklenilo pri zadnjem sestanku, pri lepem vremenu izleta laškega učit. društva 2. dne maja v Rimske Toplice. Ker so železniške zveze ugodne, upamo, da se bodo člani našega društva v najlepšem številu sestali s sosednimi tovariši.

Nekaj tovarišev in tovarišic iz Savinjske doline napravi pešizlet čez Griže, Šmohor v R. T. (približno 3 ure hoda). Ljubitelji prirodne krasote se vlnudno vabijo, pridružiti se tem izletnikom! Odhod v nedeljo ob 5. uri zjutraj iz Griž. Oddaljeni tovariši lahko prenoče v Zalcu ali v Grižah. Na veselo snidenje!

Ormoško učiteljsko društvo je imelo 4. aprila t. l. v Ormožu svoje redno zborovanje. Zbralo se je 23 udov, kot povabljen gost je društvo počastil g. prof. Lavtar iz Maribora s svojo lehkero tovarišico Marijo Lavtarjevo iz Fram; pridružila se nam je tudi tovarišica Ivanka Svoboda iz ptujskega okraja in tovariš Ciril Vobič iz Runča. Opravičili so svojo odotnost 3 člani.

Glavna točka dnevnega reda je bilo predavanje g. prof. Lavtarja o njegovih novih Računicah in o bistvu računске metode, ki jo on zastopa. Navzoči so pazno poslušali stvarno in jasno razpravo predavateljevo za kar je g. profesor na koncu svojega poldrugo uro trajajočega govora želel splošno in burno odobravanje. Navzoče učiteljstvo je obljubilo, da se bo z vso vno poprijelo te metode, ker razvidi, da se po nji najlažje doseže samostojnost v izvrševanju računskih operacij.

Prihodnje zborovanje bo meseca junija izven Ormoža.

Kozjansko učiteljsko društvo je imelo ob povoljni udeležbi svoje prvo toletno zborovanje 18. t. m. v Kozjem. K društvu ste pristopili tovarišici Bračičeva in Sachsova ter tovariša Krajnik in Lorbek. Živeli! — Predsednik Germovšek javlja, da je dne 30. decembra l. l. preminul upokojeni pilštajnski nadučitelj Jože Čížek, ki je bil soustanovitelj našega društva, nazadnje častni njegov član in starosta učiteljstva našega okraja. V znak sožalja vstanejo navzoči. Slava njegovemu spominu! — Za razmotrivanje znanih Ganglovih resolucij je bil na predlog tov. Pulkota določen tov. Ulčar z nalogo, da kot veččak v kmetijstvu pri prihodnjem zborovanju stavi konkretne predloge, oz. načrte, na podlagi katerih bi se naj preustrojil pouk na ljudskih šolah za kmete in kmetiško ljudstvo.

Na predlog tov. Šetinca se sklene uaprositi okraj. šol. svet, da le ta dopisuje s šol. vodstvi v slovenskem jeziku. Naš zastopnik se pooblašča, da predloži ta sklep, oz. prošnjo pri prihodnji seji okrajnega šol. sveta.

Zanimiva točka dnevnega reda je bilo vprašanje: „Kako je učence navajati na pravilno čitanje zemljevida?“, ki ga je tov. Stanfer vsestranko in temeljito razpravljal.

Novi društveni odbor se je sestavil sledeče: predsednik: Pulk o, Dobje; podpredsednik: Lovrec, Podčetrtek; tajnik: Ulčar, Kozje; blagajnika: Sachsova, Kozje; odbornika: Šket, Podsrada in Moric, Št. Peter. Ob koncu zborovanja je pobiral tov. Krajnik za suspendiranega tovariša, tov. Ulčar pa za učiteljski sklad.

Prihodnje zborovanje se določi na dan 7. julija v Št. Petru pod Sv. goro.

Slovenjebistriško učit. društvo zboruje 6. maja t. l. ob 10. uri dopoldne v Laporju, in sicer ob vsakem vremenu. Vzpored:

1. Društvene zadeve.
2. Manifestacija povodom 40 letnice šolskega zakona z dne 14. maja 1869. (Govori tov. Sabati.)
3. Prosta zabava pri gospe Plankerjevi. K polnoštevilni udeležbi najvljudneje vabi Jožko Koki, t. č. predsednik.

Šmarsko-rogaško učit. društvo zboruje dne 6. maja t. l. ob 9. uri predpoldne v šoli na Ponikvi po sledečem vzporedju:

1. Pozdrav.
2. Zapisnik.
3. Dopisi.
4. Lavterjeva metoda in njegove računice; podava g. profesor sam.
5. Repatice ali kometi (konec), podava tov. Zidar.
6. Slučajnosti.

Četrta točka bo pa marsikoga zanimala, tedaj se vabijo ne samo društveniki, ampak tudi sosedi na naš majnikov izlet.

Zaradi obeda se vsak oglasi pri tovarišu Josipu Dobniku, nadučitelju na Ponikvi, vsaj do 5. maja. O d b o r.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj zboruje v četrtek, dne 6. maja, v okoliški šoli v Ptuj. Začetek ob pol 11. uri dopoldne.

- Vzpored: 1. Društvene zadeve.
2. Ob 40 letnici državnega šolskega zakona. Govori tov. A. Pesek.
3. Šolska mladina pred izstopom in po izstopu iz šole. Predava tov. A. Hren.
4. Vprašalna škrinjica.
5. Slučajnosti.

K prav obilni udeležbi vabi o d b o r. Pred zborovanjem je istotam ob 10. uri seja socialnega odseka in društvenega odbora, katere se naj vsi tov. odborniki in odbornice zanesljivo udeležijo.

Po zborovanju je v gostilnici Zupančičevi skupen obed.

Ker klerikalcem na Štajerskem teče voda v grlo, milo prosijo v zadnji štev. „Straže“ učiteljstvo, naj se ne vmešava v volilni boj ter spokorjeno dostavljajo, da s tem še nikakor nočejo vplivati na prepričanje učiteljstva. Tisti ljudje, ki so učiteljstvo vedno blatili, ki so hujskali na vse načine ljudstvo zoper učiteljstvo, tisti ljudje, ki bi učiteljstvo najrajši utopili v žlici vode, sedaj prosijo. — Gospoda, kaj ne, sila kola lomi, a prepozno je. Tovariši, ne dajte se zmotiti, stojte trdno kot skala, delajte kot čebela in klerikalizem na Štajerskem doživi tak poraz kakor ga je doživel na Goriškem pri deželnozborskih volitvah. Tovariši, pozor, kujte železo, dokler je vroče!

Goriško.

Učiteljsko društvo za sežanski šolski okraj zboruje 6. maja t. l. ob 10. uri predp. v Sežani.

Vzpored:

1. Nagovor predsednikov in overovljenje zapisnika.
 2. Tajnikovo in blaganičnikovo letno poročilo.
 3. „Naši parlamenti“, poročila tovariš Al. Hreščak.
 4. Volitev novega odbora in delegatov za zbor „Zaveze“.
 5. Morebitni predlogi.
- K prav obilni udeležbi vabi

o d b o r.

Srednješolski vestnik.

**** Šolsko vprašanje v Dalmaciji.** Italijani zahtevajo, naj se italijanska nižja realka v Zadru razširi v popolno višjo realko. Hrvati privoljujejo v to, ako se obenem hrvaška nižja realka v Kotoru razširi v popolno sedemrazredno realko.

**** Češka srednja šola na Dunaju.** Na shodu čeških delegatov dne 16. t. m. na Dunaju je bilo sklenjeno, da se odpre na Dunaju najdalje začetkom šolskega leta 1910/11. češka srednja šola. Kršč. socialni germanizatorji so že napeli vse moči, da odbijejo „ta napad na nemški značaj Dunaja“.

**** Proti češkemu gimnazijcem.** V Pragi so uvedli proti gimnazijcem preiskavo zaradi agitacije mladeniške organizacije.

**** Letošnje glavne počitnice.** Naučni minister je odredil, da se letošnje glavne počitnice prične dne 8. julija, zato pa mora biti pouk v soboto pred Binkoštni in v torek po Binkoštih. Tu je bilo treba priščitniti, da se tam nekaj doda.

**** Matura na ljubljanskem učiteljskem.** Pismena od 17. do 21. maja, ustna od 21. junija do 21. julija. Sklep šole na obeh učiteljskih je 19. junija, na obeh vadnicah pa 8. julija.

Književnost in umetnost.

Domače ognjišče. Štev. 4. ima to-le vsebino: 1. Fran Milčinski: O društvu za otroško varstvo in mladinsko skrb in njegovem delovanju v Ljubljani. — 2. M. Kabaj: Pokorščina je vir sreče. — 3. Domači zdravnik. Dr. Demeter Bleiweis-Trsteniški: Nalezljive otroške bolezni. — 4. Slike iz vzgoje: Pri stricu zdravniku na deželi. — 5. Listek. Dr. P. Grošelj: Potres v Italiji. — 6. Dopisi. — 7. Drobline. — Toplo priporočamo!

Naša bodočnost. Štev. 4. objavlja to-le vsebino: 1. Ob stoletnici Francozov na Slovenskem. — 2. Karel Humek: Tehnika, nje razvoj in napredek od nekdaj do danes. — 3. Andrej Rapč: Življenja utrinki. — 4. Ferdo Plemič: Vojna mornarica. — 5. Blocc-Podravski: Matere velikih ljudi. — 6. Razgled po domu in svetu: Književnost. Raznoterosti. — Toplo priporočamo!

„Golgota“. Tako se imenuje roman, ki ga je napisal bivši srbski ministrski predsednik dr. Vladan Gjordjevič. V romanu nastopajo osebe, ki so v resnici živele in ki so igrala v novejši zgodovini Srbije veliko ulogo. Roman je del velike žaloigre, ki se je odigrala v belgrajskem konaku z zadnjim Obrenovičem. „Golgota“ zbuja veliko senzacijo po vsem svetu.

Politiški pregled.

*** Zavedni in napredni občinski odbor kokarski na Štajerskem** nam je poslal v priobčjenje to-le izjavo: Občinski odbor kokarski se zaveda, da je občina samostojna ali avtonomna korporacija, zato ima ona v smislu člena XIII. državnega osnovnega zakona z dne 21. dec. l. 1867. pravico tudi v državni politiki z besedo in pismom znotraj zakonitih mej izreči svoje mnenje in povzdigniti svoj glas v korist svojih občanov in v vsem, kar se tiče občinskega prida. — Ker bi se v vojno, ki je bila pred kratkim naši državi grozila, neizmerno oškodovale koristni naših občanov v kmetijstvu, trgovini obrti itd. ter bi se prelivala človeška kri in se trosil naš težko zaslužen denar in ker je vojna samanebni z ozirom na človekoljublje nekaj strašnega in nečloveškega, je bil občinski odbor temeljem svojega soglasnega sklepa z dne 1. marca 1909 odposlal na c. kr. ministrstvo za zunanje zadeve na Dunaj resolucijo — seveda v slovenskem jeziku — ki se je v nji na pretečo škodo in veliko zlo opozarjalo, proseč, naj se prepriša v Srbijo poravnava mirnim putem. S tem smo ustrigli živji želji ne samo svoje občine, temveč — upamo — vseh občin in vsega naroda. — Čutili smo se v to poklicane, ne da bi se domišljali, da smo v vojnih zadevah merodajni. Vršili smo torej kot zakoniti zastopniki občanov svojo pravico in dolžnost. — V smislu člena XI. državnega osnovnega zakona z dne 21. dec. leta 1867. pristoja pravica prošnja vsakomur, torej smo tudi z ozirom na ta člen vršili svojo zakonito državljansko pravico. — Toliko v odgovor onemu c. kr. uradniku in onim zasebnikom v Mozirju in drugod,

ki so bili v nevednosti določb imenovanega državnega osnovnega zakona in v svoji nezavednosti državljskih pravic toliko netaktni, da so nas zaradi te resolucije javno zasmehovali. — Obzalujemo in pomilujemo, da se je dobil celo slovenski list, ki je v tem zasmehovanju sekundiral nemškemu listu „Dajče Vaht“ v Celju. — Obenem vabimo vse slovenske občine, naj se blagovoljno kot politiske samostojne korporacije zanimati ne samo za občinsko okrajno in deželno, temveč tudi za državno politiko in vplivati na to, da se naj ta vedno vodi po takšnem tiru, da se ne bo vjemala samo s koristjo nemškega naroda, temveč z enako koristjo za slovenski narod, da bo dajala vsakomur svoje pravice in da bo rodila za vse narode v državi blagoslov in blaginjo, ne pa prokletstvo prelivanje krvi in strašnih vojnih žrtev.

*** Agrarna politika — politika odiranja.** Krščansko-socialni poslanec Schneider je na nekem shodu napadel agrare, da uganjajo egoistiško politiko, ki je ne bo možno nadaljevati. Na Dunaju se ne more več izhajati brez srbske in romunske živine. Nekega vorarberberskega poslanca je vprašal: „Koliko živine spravlja Vorarlberg na dunajski trg?“ Odgovor: „Nič, a mi moramo imeti visoke cene na Dunaju zaradi izvažanja v Švico in na Bavarsko. Take politike se ne sme imenovati drugače, nego politiko odiranja!“

*** Uravnava jezikovnega vprašanja v Dalmaciji.** Hrvati zahtevajo izključno hrvaški jezik. Italijani pa bi radi, da bi se upošteval italijanski jezik v mestih, ki imajo mnogo italijanskega prebivalstva. Vlada hoče zediniti stališče Italijanov z onim Hrvatov. Sporazum se je dosegel.

*** Novi stroški za mornarico.** „N. W. T.“ objavlja članek nekega mornariškega tehnika, ki dokazuje, da je naša vojna mornarica že popolnoma zastarela in da bomo morali z ozirom na to, da Anglija, Nemčija, Francija, Italija in Amerika gradijo nove ladje po tipu Dreadnought (drednot — ne boj se ničesar) tudi zgraditi v najkrajši dobi štiri take bojne ladje. Vsaka teh ladij stane malenkost 55 do 60 milijonov kron. To bo naša zahvala za zavzezniko zvestobo Nemčije v avstro-srbskem sporu. Naša mornarica bo morala služiti nemški mornarici v okrepilo proti angleški vojni sili.

*** Bosanski deželni zbor.** Iz Sarajeva javljajo, da je sklicanje deželnega zbora določeno najkasneje za konec junija. Deželni zbor bo zboroval za sedaj v dvorani mestnega sveta, ki je že pripravljena v ta namen. Vlada namerava predložiti zakonski načrt glede zgradbe lastnega deželnozbornega poslopja v Sarajevu.

*** Umrl je v Pragi znani češki poslanec Kaftan,** večak zlasti v tehničnih stvarih.

*** Predsednik šolskega narodnega sveta na Dunaju** dr. Drodz se je odpovedal, ker je dobil v Pragi kot kandidat klerikalne stranke za nadomestne državnozbornske volitve le nekaj desetnih glasov.

*** Bolgarska priznana kot neodvisno carstvo.** Nekaj velesil je že priznalo neodvisnost kraljevine Bolgarske in je s tem torej rešen ves balkanski konflikt, kakaj Turčija ima sama s seboj dovolj opravila, da bi ugovarjala bolgarski neodvisnosti. Ostale velesile bodo sledile zgledu prvih in bo torej na Balkanu zopet nekaj časa mir. Turčije že ne moremo vmes računati, ker so tam itak neprestani notranji nemiri in homatije, ki bodo gnile turško državo počasi potisnile z balkanskega polotoka v Azijo, kjer bo lahko kalif nemoteno vladal svojim vernikom.

*** Vseslovanski kongres v Petrogradu.** V Petrogradu zboruje vseslovanski kongres, na katerem so zastopane vse stranke ruske dume. Glavni predmet razprav je razmerje med Poljaki in Rusi. Večina govornikov se je izrekla za spravo s Poljaki. Edino pristaši stranke „pravih ruskih ljudi“ — najskrajnejši reakcionarci — so se izjavili za zvezo med Rusijo in Nemčijo. Govorniki ostalih strank pa so strastno napadali Nemce. Posebno Scapearev je poudarjal, da bi morala Rusija delati na razbitje zveze med Avstro-Ogrsko in Nemčijo.

*** Papež proti enakopravnosti žensk.** Papež je sprejel te dni zvezo italijanskih katoliških dam, do katerih je imel nagovor, v katerem se je ostro obrnil proti enakopravnosti žensk. Izjavil je, da žena ne more stati nikdar na enaki stopnji z možem in uživati enake pravice. Žena ne spada v politično arenno in v resnici je tudi malo žensk, ki zahtevajo pravico do izvrševanja zakonodajnega delovanja.

*** Turčija.** Dne 27. t. m. je ob 1. uri popoldne 101 strel naznanil Carigradu, da je Abdul Hamid odstavljen in da je zasedel osmanski prestol princ Rešat, ki se zove kot sultan Mohamed V.

*) Klerikalna „Sraža“ v Mariboru.

Uredn.

Ne zabite „Učiteljskega konvikta!“

Jubilejski dar.

Učiteljsvo — sebi! Glavna posojilnica v Ljubljani 50 K; Krško učiteljsvo mesto venca na krsto umrlému očetu svojega tovariša L. Levstika 10 K; zadnjič izkazanih 564 86 K; doslej darovanih 624 86 K. Bog plati!

Vestnik.

To je odgovor! Spominjate se, preljubi kristjani, da smo zadnjič ugodili želji predsednika „Slomškove Zveze“ in priobčili uvodni članek, ki obsega poldrugo kolono in kjer smo povedali samo to, kar je hotel imenovani gospod od nas vedeti. Nič več in nič manj. S tem odgovorom smo vsem skupaj, kar jih je v „Slomškariji“ in „Slovencu“ zaprlji sapo. Zato so se vsi lepo potuhnil in nas počastili s tem-le odgovorom („Slovenec“ štev. 92.): „Liberalni učitelji se silno tresejo za svojo organizacijo. V „Učit. Tovarišu“ o nobeni drugi stvari več ne pišejo, kakor o tem, kako „Slomškova Zveza“ raste in se redčijo vrste Jelenčeve garde. Seveda se s tem tolažijo, da so „Slomškariji“ izdajavci, ki prodajajo svoje prepričanje za beli kruh, tistih par pokajočih stebrov pa, ki se podpirajo liberalno „Zavezo“, ne morejo prehaliti, kako so značajni in mučeniški. Mi pa drugače mislimo. Da je kdaj „Zaveza“ štela toliko članov, temu je bilo to vzrok, da so izvestni vodivni krogi za časa liberalnega paševanja učiteljstvo na nezasišlan način terorizirali. Ni bilo nič kaj redko, da je nadučitelj, ako je šla učiteljica k eksercicijam, učiteljico pri oblastih denunciral, slabo kvalificiral in celo svoje ljudi v vasi šuntal, da so ji pri stanovanju, hrani, šolskem obisku itd. nagajali. Učitelji so se na „Tovariša“ morali naročiti, ako niso hoteli občutiti nad seboj trdo pest oblastnikov v Ljubljani. Od učiteljic pri „Zavezi“ ni bilo niti 2/3% liberalk. Končno pa — to si zapomnite — je pri „Slomškovi Zvezi“ razun starih bojnikov mladi naraščaj, ki nikoli ni bil pri „Zvezarjih“. Zato o „neznačajnosti“ kar molčite. Kdo je bolj neznačajen kot vi, ki se zdaj v „Učit. Tovarišu“ ne upate več pisati, kakor ste še nedavno in perete svoje najzvestejše člane, n. pr. Žirovnika, češ, da on nikoli ni rekel, da ne potrebuje za mladino cerkvenih zapovedi. List, ki se je še pred kratkim zavzemal za svobodno šolo in ljudje, ki so jo postavili v Radovljici na svoj program ter bili zastopani pri „Svobodni Misli“ v Pragi, pa zdaj to na vse pretege taje, to so neznačajnejši in figovci.“ — Vidite, preljubi kristjani, tako ne zna vsak! Nazadnje smo mi tiste kanaliže, ki jim je treba pljuvati v obraz! Naj se že vendar oglasi tisti, ki smo ga terorizirali, denuncirali in odirali na meh ali morda celo pekli na ražnju! Mi neznačajnejši in figovci! Seveda! Tak odgovor je najkomodnejši — resnica naj klerikalce piše v uho! Vprašajte že vendar enkrat svojega Štruklja, kako se mu je godilo na Bobu in kdo ga je tedaj branil! Kar pa govoričite o Žirovniku, je laž, in vsi tisti — pa bodisi, da je sam Ravnikar med njimi — ki vlačijo to laž po listih, so čisto navadna žlažnik! To jim dokažemo, kadar jim drago! In pečat lažnika jim ostane, dokler z resnico ne ubijejo laži! — Mi ne peremo nikogar, ker ga ni treba. Resnica ostane resnica. Klerikalci naj jo skrunijo kolikor hočejo, to je po njihovi morali. Komur se to zdí prav in lepo, naj hitro preseda, da ga ne zasujejo razvaline napredne naše organizacije! Sicer smo pa s „Slomškarijo“ pri kraju. Če hočejo na poštone in odkrite besede odgovarjati poštono in odkrito — dobro! Če pa ne, naj zavijajo naprej in naj si tolažijo vest kakor vedo in znajo. Mi pojdemo svojim putem, kakor, da jih ni! — Za enkrat pa naj „Slovenec“ ponatisne naš odgovor iz zadnje številke. To bo poštono in — moško! Kdor ima čisto vest, ne pozna strahu. Torej!

Sankcioniran zakon. Cesar je sankcioniral od deželnega zbora kranjskega sklenjeno izpremembo § 20. dež. zak. z dne 9. marca 1879, po katerem ima zdaj dež. odbor v dež. šol. svetu štiri zastopnike. — Ko bi bili tedaj v deželnem zboru sprejeli Ganglov predlog, da naj voli učiteljstvo samo svoje zastopnike v dež. šol. svet, bi sedaj učiteljstvo že imelo to pravico. Ganglov predlog pa je padel, ker je bila proti večina S. L. S. Celo oba učitelja-poslanca te stranke sta glasovala proti tej pravični zahtevi učiteljstva.

Ne bodimo preidealni! Posamezni c. kr. okrajni šolski sveti ravnokar razpošiljajo kranjskim šol. vodstvom okrožnice, ki govore o razglasu c. kr. dež. šol. sveta za Kranjsko z dne 12. nov. 1908, št. 6503, tičoč se takozvanih risarskih nadaljevalnih tečajev, ki se vrše v času od dne 20. avgusta do 10. sept. 1909. V teh tečajih se bo poučevalo o novi metodi risanja. — V tem razglasu stoji tudi črno na belem, da obiskovalci teh tečajev ne dobe nobene podpore „ob Mangels an verfügbaren Mitteln.“ — To je menda višek ironije, ki jo morejo nuditi c. kr. oblastva ubogemu ljudskemu učitelju! Država torej nima potrebnih sredstev, da nakloni vsaj majhno podporo škandalozno slabo plačanemu učiteljstvu, da se izpopolni v stroki, ki se na c. kr. pripravnicah tako zanemarja! Ona država ne more utrpeti par kronic —

ki izdaja za rožljanje vojaškega orožja na stotine milijonov! To je naravnost škandal! A umljiva je ta državna skopost onim, ki poznajo naivnost in idealnost slovenskega učiteljstva. In na to idealnost greše naša c. kr. oblastva. Ta c. kr. oblastva dobro vedo, da se slovenski učitelj z adolži, samo, da izpolni višjo željo in si razširi svoje znanje! C. kr. uradniki stoje seveda na drugem stališču. Ti pravijo: Država, ako hočeš imeti od nas kaj posebnega, plačaj nas! — In tako ti c. kr. uradniki ne store niti koraka zastonj. Prav je tako! Na tako stališče se moramo postaviti tudi mi ljudskošolski učitelji. Ako hoče imeti država, da si izpopolnimo svoje znanje, dobro, pri volji smo, a samo plačati nas mora! — Torej! Fantje, pamet!

Letnino za učiteljski konvikt so plačali ti-le tovariši in tovarišice: Minka Nosanov iz Osilnice ob Kolpi; Anton Krmarov iz Viporlž pri Kozani. Bog plati!

Koncert na korist učiteljskemu konviktu priredi Učiteljsko društvo za kranjski šolski okraj v Kranju. Vivat s quens!

Dr. Lueger in učiteljstvo. Dunajski župan se je ob nastopu svoje vlade na Dunaju vrgel z vso silo na učiteljstvo. Seveda je veljal ta boj židovskemu učiteljstvu. Kdor se mu ni podal izlepa. ga je hotel s silo, terorizmom in preganjanjem prisiliti v svoj tabor. Naletel je na hud odpor. Diplomati, kakršni so dr. Lueger, je izprevidel kmalu, da takim potom ne pridobi učiteljstvo. Vdali so se mu le nekateri iz osebne dobičkarije, kakor n. pr. naši uskoki. S temi pa Lueger ni bil posebno zadovoljen, zakaj njemu je bilo na tem, da pridobi maso učiteljstva. Odnehal je s terorizmom in pričel vabiti učiteljstvo na-se z regulacijo plač. Danes je dunajsko učiteljstvo najbolje plačano v Avstriji, kranjsko pa najslabše. Tem potom si je pridobil dr. Lueger spoštovanje pri masi učiteljstva in danes mu nihče več ne nasprotuje, on pa tudi ne preganja političnih nasprotnikov, ki mu priznavajo njegove zasluge za učiteljstvo. Pri otvoritvi stotega šolskega poslopja je podal dr. Lueger o učiteljstvu sledečo izjavo: „Jaz, pa tudi moja stranka, sem bil vedno pripravljen, izpolniti vse želje učiteljstva v prepričanju, da zamore zadovoljno učiteljstvo dosežati lepe izredne uspehe.“ Te besede diplomata Luegerja naj uvažujejo tisti gospodje, ki režejo mačehovski kruh kranjskemu učiteljstvu ter izpoznajo naj, da kopljejo s terorizmom in izstradanjem učiteljstva vedno globljekejšo verzel med njimi in med učiteljstvom.

Hranilnice in posojilnice Učiteljskega konvikta v Ljubljani uradne ure bodo pričeni s 1. majem 1909. ob četrtkih od pol 2. do pol 3. ure popoldne in ob sobotah od 6. do 7. ure zvečer.

Iz Središča nam pišejo. Na velikonočni ponešeček je, kakor že večkrat v zadnjih letih, pridedila središča narodna šola s šolskimi otroki veliko rokodelsko slavnost. To pot sta bili na vzporedu dve izvorni točki: „Lastni želji prista pot ali kovač hoče biti“ (dramatiški prizor v treh dejanjih) in spevoigr z deklamacijami „Slava rokodelstvu!“ Obe je priredil znani marljivi učitelj A. Kosi. Smoter te slavnosti je bil, zbuditi že v šolski mladini zanimanje in veselje do rokodelskega in sploh do obrtniškega stanu. — V dramatiškem prizoru hoče imovita kmetiška mati Marjana, da bi šel njen sin v mestne šole in postal nekoč duhovnik; sinček pa ne mara ničesar slišati o študiranju, ker ga bolj veseli — kovačija. Mati se seveda ne da preprostiti in tudi prigovarjanje učiteljevo nima nobenega uspeha. Na neki šolski slavnosti pa se seznanj z bogatim lončarjem iz mesta, svojim nekdanjim sošolcem, od katerega zve, da se tudi rokodelcem dobro godi, če so le marljivi in podjetni. Obljubi ji tudi, da poišče za njenega sina dobrega kovaškega mojstra v mestu. Tako se izpolni sinu srčna želja — postati kovač. — V spevoigrji pa se vrsti 20 pevskih točk in deklamacij, ki govore deloma v resni, deloma v šalji obliki o rokodelcih. Deklamatorji so oblečeni kot pravi rokodelci. — Vse hvale vredna je ideja, da skrbi naše učiteljstvo ne le za naraščaj srednješolskega dijaštva, ampak tudi za to, da dobimo časomasa dober in zaveden narodni obrtniški stan; velikega pomena za vse naše narodno življenje bo, če se izvede načrt „Socialnega odseka“, da spravi učiteljstvo fante, ki imajo za obrt veselje, k zavednim mojstrom v uk. S tem bi preprečili ponemčevanje naših obrtniških vajencev v mestih, zlasti v Mariboru in Graecu. Z dobrim obiskom se je izkazalo občinstvo prirreditelju in šolski mladini, posebno ljubkim malim igralcam in igralcem, hvaležnega za nemali trud.

V Dolenji Branici (goriški šol. okraj) bo dne 2. maja t. l. lepa šolska veselica na prostem po bogatem vzporedu. Začetek veselice točno ob 3. uri popoldne. Vstopnina 40 vin., sedež 30 vin. — Kolege in koleginje vljudno vabi k udeležbi šolsko vodstvo.

Šolski referati v ministrstvih nemškega in češkega ministra rojaka. Nedavno so poročali resni moravski listi, da bodo v teh ministrstvih osnovani posebni šolski referati in da bo v češko ministrstvo imenovan za šolskega referenta dosedanji deželni šolski nadzornik Anredniček. „Slavische Corresp.“ je to poročilo kot neosnovano dementalo. „N. Fr.

Pr. od 17. t. m. pa poroča, da bo imenovan za šolskega referenta v nemško ministrstvo dr. Viktor Feigl, podtajnik v naučnem ministrstvu.

Ustanovitev slovenskega šolskega vrta v Ormožu je deželni šolski svet štajerski odobril.

Nečuvjen spomin slaboumnega dečka. K zadnji seji društva za psihiatrijo in neurologijo na Dunaju je privedel dr. Witzmann mladega dečka iz zavoda za slaboumne dečke v Biedermansdorfu, ki ima tak spomin, da zna koledar za 1000 let tako na pamet, da pove vsak bivši in bodoči datum (do l. 2000.), vsak god, vsak praznik takoj in brez pomišljanja. Tako je povedal deček da je bil 14. junija 1808 torek dan sv. Ivana, da bo pepelnica sreda l. 1917. dne 21. februarja, da bo trajal pust l. 1924. 58 dni, da bo Velika noč l. 1929. 31. marca, vnebohod pa 10. maja. Vzrok slaboumnosti dečka so bile ošpice, ki so ga mučile šest tednov kot dojenčka. Oče, stotnik, mu je umrl star 49 let. Mati je zdrava in živi v ugodnih razmerah. Zares čuden spomin.

Pogumen učitelj. V Račmoevih na Hrvaškem so se šolski otroci igrali na dvorišču pod nadzorstvom učitelja Filakovca. Hipoma pogreši učitelj 11 dečkov in jih gre iskat. Ko pride do greznišne jame, vidi, da so se deske udrele in čuje dečke klicati na pomoč. V jami je bilo nad dva metra nesnage in gnojnice in so bili dečki v smrtni nevarnosti. Brez pomišljanja se spusti učitelj v jamo in spravi vse dečke na varno po lestvi, ki je bila ob zidu jame prislonska. Nazadnje se je tudi sam srečno rešil iz smrtnih nevarnosti.

Dunajski jubilejski izprevod na Dunaju na dražbi. Od ponedeljka do srede preteklega tedna so v dunajškem "Dorotheum" bili na dražbi vozovi, obleke, orožje itd., kar se je take šare rabilo pri dunajškem jubilejskem izprevodu. Vsega niso mogli prodati. Prodalo se je za 25 tisoč kron. Hic transit...

Lisnica uredništva.

14. maj 1869. Pod tem naslovom pričemo prihodnji razpravo v proslavo štiridesetletnice državnega šolskega zakona. — Vsemir: Porabimo čimprej. — A. M.: Hvala! Pride na vrsto morda prihodnjič.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 1135. Kranjsko. 78 1-1

Na šestrazredni ljudski šoli v Dobropoljah se razpisuje v stalno nameščenje eno učno mesto s postavnimi prejemki.

Moški prosilci imajo prednost.

Prosilec, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno fizično sposobnost za šolsko službo.

Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potom tuaradno predložijo do 29. majnika 1909. l.

C. kr. okr. šolski svet v Kočevju, dne 21. aprila 1909.

Št. 532. 80 1-1

V litjskem okraju se razpisujejo s tem učiteljske službe na enorazrednicah v Sv. Gori, Kolovratu, Hotiču in Prežganjem, dve učiteljski službi na petrazrednici v Zagorju, po ena učiteljska služba na štiri-razrednici v Št. Vidu pri Zatičini, v Šmartnem pri Litiji in v Višnji gori ter učiteljska služba na šestrazrednici v Toplicah pri Zagorju.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do 15. maja 1909.

Prosilec za stalno nameščenje, ki še niso stalno nameščeni na javnih ljudskih šolah na Kranjskem, morajo dokazati z državno-zdravniškim izpričevalom, da so fizično popolnoma sposobni za šolsko službo.

Opomni se, da se bodo upoštevali pri razpisanih službah na ljudskih šolah v Šmartnem pri Litiji, Št. Vidu pri Zatičini in v Višnji gori le moški prosilci, a pri razpisani službi na šestrazrednici v Toplicah pri Zagorju le ženske prosilke.

C. kr. okrajni šolski svet v Litiji, dne 15. aprila 1909.

Z. 1025.

79 1-1

An der zweiklassigen Volksschule in Höflein ist eine Lehrstelle mit den gesetzmäßigen Bezügen definitiv zu besetzen.

Die gehörig belegten Gesuche sind im vorgeschriebenen Wege bis zum 21. Mai 1909 beim gefertigten k. k. Bezirksschulrate einzubringen.

An krainischen öffentlichen Volksschulen noch nicht definitiv angestellte Bewerber haben durch ein staatsärztliches Zeugnis den Nachweis zu erbringen, daß sie für den Schuldienst die volle physische Eignung haben.

K. k. Bezirksschulrat in Krainburg, am 20. April 1909.

Št. 174. 78 1-1

Naznanilo.

Na c. kr. umetno-obrtni strokovni šoli v Ljubljani se bo v času od 23. avgusta do vštetelega 11. septembra letos vršil

Kurz za izobrazbo učiteljev obrtno-trgovskih predmetov na obrtnih nadaljevalnih šolah.

Pravico do obiskovanja kurza imajo v prvi vrsti učitelji, ki že poučujejo na kaki obrtni nadaljevalni šoli.

Prošnje za vsprejem v kurz, opremljene z izpričevali in dekreti, je potom predpostavljene šolskega vodstva vložiti najkasneje

do 1. junija

direktno pri podpisnem ravnateljstvu.

Vsak udeležene, ki stanuje izven Ljubljane, dobi od c. kr. ministrstva za javna dela podporo 40 kron.

Natančnejša pojasnila podaje podpisano ravnateljstvo.

C. kr. ravnateljstvo umetno-obrtno strokovne šole.

V Ljubljani, 16. aprila 1909.

C. kr. državne obrtne šole ravnatelj: Ivan Subic.

Z. 384/III. Štajersko. 74 2-1

An der vierklassigen, in der dritten Ortsklasse stehenden Volksschule in St. Martin an der Pack, kommt eine Lehrerstelle zur definitiven Besetzung.

Die Bewerberinnen um diese Stelle haben ihre mit dem Reife-, dem Lehrbefähigungszeugnisse und dem Nachweise der österr. Staatsbürgerschaft (Heimatschein) belegten Gesuche im vorgeschriebenen Dienstwege bis 20. Mai 1909 an den Ortsschulrat in St. Martin an der Pack (Post Rietzdorf) zu leiten.

Št. 380. 81 1-1

Za dekliško ljudsko šolo v Trbovljah-Vode razpiše se mesto učiteljice ženskih ročnih del s poučno obveznostjo 14 ur na teden skozi celo leto, proti letni nagradi po 800 K 80 h.

Pravilno opremljene prošnje se imajo službenim potom vložiti do dne 20. maja 1909 pri krajnem šolskem svetu v Trbovljah.

Celje, dne 20. aprila 1909.

Rabite obleko?

Ne pošljite pa denar, ampak pišite samo po vzorce na

trgovsko hišo
R. STERMECKI v Celju,

da se prepričate o čudovito nizkih cenah in velikanski zalogi.

Vzorec franko. 55 26-7

Ozirajte se na tvrdke, ki objavljajo svoje oglase v Učiteljskem Tovarišu.

Anton Šarc
Ljubljana, Sv. Petra cesta 8.

Specialna trgovina za opreme nevest.

Moško, žensko, otroško in perilo za novorojence se po meri izdeluje solidno in najceneje. — Platno vseh širin za telesno in posteljno perilo, namizni prti, serviete, garniture za kavo, bele in barvaste, brisalke, žepni robci, brisalne rute, šifon, širting, kreton, batist itd. itd.

Najnovije modele za perilo radi pokažemo na ogled. — Švicarske vezanine.

Strogo solidno blago. Nizke stalne cene.

6g. učiteljem in njih rodbinam 5% popusta.

Svetlolikalnica:
Kolodvorske ulice št. 8.

30 24-9

Angleško skladišče oblek

Ljubljana, Glavni trg 5.

Največja zaloga in izbira oblek za gospode in dečke, spornih oblek, povrsnikov, dežnih plaščev in zimskih sukenj.

Obleke in povrsniki, kakor tudi damski kostumi se izdelujejo po meri in najnovijem kroju.

Na zohranje se pošilja na izdajo tudi brez poročila.

V zalogi so vedno najmodernejše damske obleke.

Jako nizke cene. O. Bernatovič.

Trgovina s papirjem, pisalnimi in risalnimi potrebščinami, prodaja c. kr. šolskih knjig in igralnih kart

Zvezna trgovina v Celju

Rotovška ulica št. 2

priloga kancelijski, konceptni, pismeni, dokumentni, ministrski, ovitni in barvani papir; svinčnike, peresa, peresnike, radirke, kamenčke, tablice, gobice, črnilo itd. — Največja zaloga vseh tiskovin za občinske urade, krajne šolske svete, učiteljsvo, župnijske urade, okrajne zastope, užitninske zastope, hranilnice, posojilnice, odvetnike, notarje in privatnike.

Lastna zaloga šolskih zvezkov in risank.

Temni lak za šolske table. — Strune za gosli. — Štambilje, vignete. — Zavitke za urade v vseh velikostih. — Ceniki brezplačno na razpolago. — Dobro blago in točna postrežba. 6 42-17

Našim rodbinam priporočamo 9

- Kolinsko cikorijo -

Naročajte in širite naš list!

VERONIKA KENDA
v Ljubljani
na Dunajski cesti šte. 20

priloga p. n. krajnim šol. svetom, šol. vodstvom in učiteljsvu svojo

veliko zalogo pisalnih in risalnih potrebščin.

Dalje imam v zalogi risalni papir raznih vrst v vseh predpisanih velikostih, pisalni in pismeni papir, zavitke različne velikosti, veliko izbiro peres, držal, svinčnikov, gumic, krede, črnila, barvic, ravnil, ter vseh v to stroko spadajočih predmetov. 10 34-18

Postrežba točna in solidna.

Glavna zaloga

A. Slatnarjevih zvezkov.

Prva avstro-ogr. c. in kr. priv. ameriška tovarna Cottage-Organs in orgelj-harmonijev. 36 52 14

Najboljše orgelj-harmonije obeh sistemov izdeluje in pošilja najceneje

RUDOLF PAJKR & Komp.,

Kraljevi gradec št. 120 (Češko).

Zaloga: Dunaj, Praga, Budimpešta.

Harmonije na pendel obeh sistemov in vseh velikosti, z natančno orgeljsko mersuro za cerkve, semenišča in kot orglje za vajo.

Pošilja se poštne prosto do zadnje železniške postaje. Gospodom učiteljem visok rabat. Delna odplačila od 8 K dalje.

Cenovniki gratis in franko.

UČITELJSKA TISKARNA

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

Gradišče šte. 4 v Ljubljani Gradišče šte. 4

priloga sl. kraj. šol. svetom, šol. vodstvom in učiteljsvu

uradne tiskovine iz svoje zaloge.

Ceniki se pošiljajo na zahtevo zastoj. Postrežba točna. Tudi vse tiskovine za županstva ima tiskarna po zmernih cenah v zalogi.

Tiskarna sprejema vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela ter jih izvršuje okusno in po solidnih cenah. Tiskovine se izvršujejo v eni ali več barvah. Tiskanje muzikalij in časopisov.

Telefon št. 118.

Litografija.

Poštna hranilnica št. 76.307.

(5) 52-16